

Um at velja síðu

— eitt svar til Hera Mortensen

Formaður í ráfiskakeyparafelagnum Heri Mortensen, stjóri, hevur í Sosialinum tann 23. desember í ár eina longri viðmerking til nakað, sum eg skrivaði í sama blað tann 16.12. um ósemjuna á flakavirkjunum. Greinin hjá Hera er av einum slikum slag, at ein ikki sleppur undan at svara aftur, hóast ein ger tað treyðugt.

Sum væntað ákallar Heri Mortensen sær aftur rætt arbeidsgevarans til at leiða og skipa arbeiðið.

Eg havi ongastaðni blankt noktað fyrri, at arbeidsgevarin í Føroyum møguliga eigur henda rætt. Havi bert vist á, at her er talan um eitt ivamál, til dømsvaldið hevur talað og viðari, at hesin rættur onga staðni er niðurfelddur í nakra føroyska avtalu. Hesum gevur Heri mær jú rætt i, so komu vit so langt! Men tað er nú einaferð ikki hendað rætt, ið ósemjan snýr seg um. Aftan á at hava lisið greinina hjá Hera, siggja vit heilt greitt, at ósemjan snýr seg um, á hvønn hátt arbeidsgevarin úttinnir hevdaða rætt sín — altsó um punkt trý í greinini hjá Hera Mortensen.

Hetta er áhugavert. Latið okkum tí enn einaferð endurtaka kjarnuspurningin í verandi ósemju:

Føroya Arbeiðarafelag hevur í árávis sett spurnartekin við nýtsluna av merkjum í bakkunum. Hetta hevur felagið gjørt ti

1) at felagið hevur mett tað at vera óheppið, at arbeiðið hjá limunum verður skrásett á ávisum virkjum, so leingi sum lög-

tingslóg um eftirlit við privatum EDV-skráum ikki er samtykt.

2) at ávis virki nýta merkini við einum høvuðs- endamáli: at fáa fiskin so skjótt igjøgnum sum yvir- hævur møguleigt.

Hetta seinna kann tykjast skilagott fyrri okkum uttanfyrirstandandi, men hetta hevur ta fyrri flakavir- kvinnurnar óheppnu fylgju, at arbeiðt verður við akkordferð fyrri tima- lön, eins og hetta virkar sum trýst á tann einstaka.

Fylgjurnar av hesum kenna øll og sjálvandi eisini Heri Mortensen. Ja, í roynd og veru hevur hann sjálfur latið eitt gott argument imóti verandi merkjanýtlu við í útvarpinum at upplýsa, at merkini einki problem vóru, har sum stjórin var menniskjansligur!

I sannføring um at hesi viðurskipti eru milt sagt bæði óheppin og óverdug fyrri ein stóran part av arbeidsfólkunum hevur Føroya Arbeiðarafelag ferð eftir ferð biðið um eina avtalu um, hvussuleiðis merkini skulu nýtast, samstundis sum felagið blankt hevur góðtikið at neyðturviligt góðskueftirlit má og skal vera.

Hetta ynskið hava arbeidsgevararnir sópað av borðinum. Hetta vil so aftur siga, at tann rætt, sum arbeiðarnir treyta- leyst eiga: rættin at fáa arbeidsviðurskiptini skipað við avtalum, í hesum føri um merkjanýtlu, hava arbeidsgevarar og ráfiskakeyparar traðkað undir føti.

Ikkjó mikið við ti. Summir teirra hava undir verandi ósemju tikið upp beinleiðis «samráðingar»

við arbeidsfólkið uttan um fakfelagini og undir hesum samráðingum mælt arbeidsfólkunum til at melda seg út úr Føroya Arbeiðarafelag. Hesin atburður má metast sum grov upplegging í innanhýsisviðurskipti hjá Føroya Arbeiðarafelag og arbeidsgevarar/ ráfiskakeyparar mugu tí út frá øllum hesum bera høvuðs- ábyrgdina fyrri, at alt málið er farið upp í ein spiss.

Siðan kemur Heri Mortensen við nokrum politiskum viðmerkingum og beinleiðis ósannindum, sum ein er noyddur at svara til: Hann pástendur, at eg havi ávirkað Ingeborg Winther á óheppnan hátt, ja, beinleiðis lokkað hana út í merkjastriðið.

Hesin pástendur er ikki bert ósannur, hann prógvar eisini hvussu djúpt Heri Mortensen undir- metir Føroya arbeiðara- felag og tess formann og viðari avdúkar hesin pá- standur eina stóra van- virðing fyrri Føroya Arbeiðarafelag og álitis- fólkum tess. Somuleiðis forklarar hesin pástandur nakað av tí ábyrgdarleysa og harðrænda atburði, sum Heri Mortensen og hansara likar hava lagt fyrri dagin hesa síðstu tíð- ina.

Viðari pástendur Heri Mortensen, at eg havi spilt hann sjálvan, Tvoroyrar flakavirki og bát- arnar á Tvoroyri út. Hetta er eisini ósatt! Øll sum kenna meg vita, at eg alla- staðir har eg eri komin, havi brúkt nógvá tíð og nógvá orku til at verja bæði flakavirkið og bát- arnar. Eg haldi meg tí hava rætt til at krevja av

Hera Mortensen, at hann upplýsir, hvaðan hann hevur hesa ósonnu skuld- seting.

Eisini leggur Heri meg undir at hava lagt á Bláfoss og roynt at forða honum í at landa í Bret- landi.

Hetta er burtur við. At eitt fakfelag, sum í roynd og veru er vorðið lock- outað, søkir sær stuðul í grannalöndunum er bæði rætt og rimuligt og líka so gamalt sum fakfelags- rørsln. Tilíkt er ofta hent áður og okkum nýtist ikki at fara longur aftur enn til í vár, tá ein føroyskur trolari ikki slapp at landa niðri undir fakligari ósemju her heima. At leggja einstaklingar undir at kunna forða einum fø- oyskum skipi í at landa uttanlanda er tað sama sum at avdúka, at ein yvirhøvur ikki fatar, at fakligt strið verður fort av skipaðum felagsskapum og ikki av einstaklingum.

Heri Mortensen hevur við grein síni gjørt alt hetta mál til eitt ikki sørt flokkspolitiskt mál. Sum kunnugt er Heri stjóri á Tvoroyrar flakavirki og limur í javnaðarflok- kinum.

Javnaðarflokkurin hevur alment solidariserað seg við Føroya Arbeiðara- felag í merkjastriðnum. Heri Mortensen, stjóri á fyrirkunni, sum fjöldin av Tvoroyrar fólk eiga gjøgnum kommunu og fakfelag, hevur eisini valt síðu. Hann hevur ikki bert soli- dariserað seg við fak- felagsfíggingdarnar, men hann hevur enná stillað seg á odda í striðnum, sum tær peningaligu maktlik- urnar í Føroyum hava byrjað til tess at spjæða

arbeiðararørslna.

I staðin fyrri at mæla til samráðingar, tá ósemjan var undir uppsigling, vóru Heri Mortensen og stjóra- vinir hansara teir fyrstu til at byrja striðið og blokeraðu við landingar- rbanni sínum teir samráð- ingarmøguleikar, sum møguliga vóru.

Og tá ósemjan varð vorðin veruleiki og tað var eydnast ávisum stjóra í Vági at spreingja Fjall- brúður, hevði Heri mögu- leikan at venda við. Eg hugsi, um tað hann var í út- varpinum mánavöldið 19. des. Hann var tað fullt út greiður yvir, at tann herferð, sum hann stóð á odda fyrri hótti saman- haldið í arbeiðararørslni. Men hann kundi ikki halda sær. Freistingin til eina ferð med alla at sleppa at spjæða Føroya Arbeiðarafelag var ov stór. I staðin fyrri at rætta hondina út herdi hann striðið, og hann hevur tí saman við sínum starvs- brøðrum meira enn nakar annar ta moralsku og politisku ábyrgdina av tí konflikt, sum nú hóttir føroysku arbeiðararørs- lina.

I hesum sambandi má tað vera beint at minna á, at eitt tað fremsta stevnu- mið javnaðarflokksins er hetta, at arbeiðsfólk skal eiga medavgjaldarrætt og medábyrgd av virkisleiðsl- uni — ella við øðrum orðum: arbeiðarnir eiga at vera við til at leiða og skipa fyrri arbeiðinum. Tað er tí eisini nakað av einum sorgarleiki fyrri okkara flokk, at ein javnaðar- maður setur seg á odda í striðnum fyrri at berjja hesa stevnu niður og knúka hetta heilt grund- leggjandi rættvisiskrav.

Vist hevur javnaðar- flokkurin altíð verið ein breiður flokkur, men hend- ingarnar ta seinastu tíðina hava fingið nógv javn- aðarfólk at spyrja, um ikki eitt mark nú eigur at verða sett fyrri, hvussu vitt flokkur okkara eigur at fevna.

Tórshavn 27. des. 1983
Jóannes Dalsgaard

Útróðraflotin og útróðramenn einaferð enn

I einari grein í tíðinda- blaðnum Sosialinum nr. 144, tann 14.12.1983 skrivaði eg soljóðandi:

Tað var ikki nóg mikið við hesum — tí — eg haldi, tað var í 1969 og ein stóran part av 1970, fór fram ein sýrgiligur leikur.

Um hetta mundi varð ein destruktiónsætlan

lógð fyrri danska Fólka- tingið um tann avoldada danska træskipaflotan. Um hetta stóð at lesa í Dansk Fiskeritidende.

Stutt eftir skrivaði sama blað:

«Syv kuttere til tvang nede på Romo. Men der er vist interesse for på Færøerne at erhverve disse

skibe».

Hesi tíðindi kundu ein- ans stava frá 1. prioritetshavar- anum, Den konge- lige danske Fiskeribank.

Stutt eftir hetta kom fullkomið lánibann fyrri allari føroyskari skipa- bygging.

Skipasmíðurnar lógu innibrenndar við stáli til

fleiri skip og sáttmálum uttan glóðiskála. — Um sama mundið bleiv destruktiónsætlanin tikin út aftur úr Fólkatíðningum.

Biligasti mátin at destruera er jú at selja.

Samanspæl av tilvildum? Ella miðvísur, knallharður pengapoli- tikkur?

Øll, ið kenna figgjar- mynstrið fyrri endurnýggja- n skipaflotan, kunnu spyrja soleiðis.

Men fylgjan var, at foroyingar vurtóku priori- tetsláni hjá donum. Og í stórum tali streymaði ein ónýttligur floti inn í land okkara. Ein floti av for- um, ið útróðramenn sóu seg kroystar at ogn- sær í staðin fyrri 20-tons- fadesu landsstýrisins.

Og har er tað at vit eru

strandar, innibrendir við gomlum donskum, tekn- iskt eini 40-50 «afturi í tíð- ini forum».

Sum sagt við totalum byggistoppi sum eina konsekvens av hesum banni.

Eg endurgav brot úr tíð- indastubba í DANSK FISKERITIDENDE — um tvangssölur av donsk- um træfiskiforum, sum vóru komin í figgjarliga trongstöðu og viðari um tann føroyska áhugan fyrri at ogn sær hesi for. Eg segði eisini at hesi tíðindi einans kundu stava frá 1. prioritetshavar- anum DEN KONGELIGE DANSKE FISKERIBANK — eg setti spurnartekin við hvørt hetta var eitt samanspæl av tilvildum — ella um hetta var «knall-

harður» peningapolitikkur? — Eg vil við hesum spyrja um her var talan um ein reguleran rossahandil, ið saman við møguliga øðrum «tilvild- um», nú hevur fært til at føroyskir útróðramenn eru figgjarliga tala inni- brendir við einum í peningi óumsetilgum, av- oldaðum flota ið ivaleyst vil føra til totala ruin fyrri nógvir útróðramenn og teirra avvarandi longu í komandi ári.

Við hesum stubba er tað min ætlan at seta røttu av- varðandi spurningin bein- leiðis:

«Var tað ið fór fram av tilvild ella var tað talan um rossahandilskendar manipulónir?

Ella skal hetta tolkast Framhald á síðu 9